

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

CVI. An hosti adversus hostem uti liceat dolo malo?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

voluntatem: qui ne suis quidem, execrabilibus ipsorum in partem deprehensa impietate parcendum censuerit, sed ipsemet capitibus ipsos damnaverit, & supplicii spectatorem sese præbuerit, omnibus ad stuporem usque tantam severitatem & fortitudinem admirantibus. Eant nunc qui dicunt, iniustitiam in Bruto habuisse quidem speciem justitiæ, veritatem, & violentiam fortitudinis, sed neutrum hoc ipsum fuisse, cujus falsa sese specie venditarit.

CVI.

An hosti adversus hostem uti liceat dolo malo?

Affirmatur cum distinctione.

Exord. à sentent. generali.

Quicquid usquam rerum arduarum in hoc mundo rectè geritur, id sapientiæ & fortitudinis cum animi tum corporis administratur. Et quidem fundamentum negotii est sapientia. Deinde accedat fortitudo necesse est. Priusquam incipias consulito, ubi verò consulueris, maturè factò opus est, ait Historicus. Frustra sunt arma foris, nisi sit consiliū domi, ait Cicero. Et in strenuo exercitò duce requiritur ut sit egregiè oculatò (id est, sapiens & prudens) animo strenuus & manu promptus. Quæritur igitur nõ immeritò de verisutis Imperatoris (Græcis sunt *στρατηγῶν*) & dolo malo, an

Propos.

is

iis contra hostes uti liceat. Respondetur affir-
 mate. 1. Nam licet adversus hostes justis ar-
 mis pugnare. Jam verò doli sunt instar armo-
 rum, ut ubi violentia nihil geri potest, adhi-
 beatur verusutia: sicuti dici solet pulcrè: Quid
 non potest pervenire leonina, vulpina assue-
 da est. Doli igitur admittendi sunt adversus
 hostes. 2. Si vim vi repellere licet ex legū con-
 cessione, cum alia via evadendi non concedi-
 tur, licet quoque fraude contra fraudem abuti.
 Sed verum prius. Qui enim vim vi repellit, ut
 leges concedunt, non est habendus privatus:
 quia à magistratu armatur, magistratus porri-
 git ei gladium defensionis causa. Ergo verum
 quoque posterius. Itaque ei qui repente op-
 primitur, si dolo malo evadere possit, conce-
 ditur. 3. Illud Poëta: Dolus an virtus quis in
 hoste requirat? probant ac suffulciunt etiam
 leges constitutæ (vulgò positivæ) ut Cæsareæ.
 In C. de Commerciis & mercatoribus, l. non
 solum, dicunt Imperatores non solum bar-
 baris annon minimè præbeatur, sed etiam, si
 apud eos inventum fuerit, subtili auferatur
 ingenio. Quidam etiam ex jure canonico pro-
 bationem petunt. In decretis enim 22. quaest.
 2. cap. utilem dicitur ex Hieronymo: Utilem
 simulationem & in tempore assumendam Je-
 hu Regis Israël nos doceat exemplū, qui cum
 non potuisset interficere sacerdotes Baal, nisi

se finxisset velle idolum colere, dixit: Congregate mihi omnes sacerdotes Baal, si enim rex Achab servivit Baal in paucis, ego serviam ei in multis. Sed hanc probationem non censeo urgendam, cum *versus* habeat nonnullas. Verum sequentibus tamen hic opus est cautionibus, auctore P. Martyre. Prima est: Hostes intelligendos hic esse non quos privatus quisq; sibi odio habendos in animum suum induxerit, sed quos vel Deus ipse, vel Respublica, vel justus magistratus declaraverit. Altera: Interposito jurejurando non est utendum dolo, Imò etiam in non juratis promissionibus & pactis honesti & justi hominis est bona fide agere. Legimus exilii Hierosolymitani causam *versus rapinam* Regis Sedechiae perfidiam & rebellionem fuisse, qua Babylonicum regem supra modum incendit & exacerbavit. Quam perfidiam & Nebuchadnezar Sedechiae objicit 4. Reg. ult. & Ezechiel cap. 17. notavit his verbis. Vivo ego dicit Dominus: Quia juramentum fecit quod sprevit, & fœdus quod pravaricatus est, ponam in caput ejus, & expandam super eum rete meum. Hosti igitur vel impio fides servanda est. Ultor enim est Deus perfidiae & violati jurisjurandi: Deus est profanati nominis sui vindex acerrimus, sive pio & Christiano imposueris, sive *adversus* impium & Ethnicum fefelleris. Exempla

pla nimis multa puniæ perfidiæ exstant. Anno Domini (quod commemorabile est) 1444. 10. Novembris ingenti clade Ungaricus exercitus ad Varnam cæsus est. Trucidatus Udislaus Rex Ungaricus. Confessus in fuga Cardinalis Julianus: Quia induciæ, jurejurando Turcis confirmatæ, violatæ erant. Perfidiæ hujus auctor exstiterat Julianus Cardinalis, qui nefas esse affirmabat, Concordiæ fœdera cum Turcis sancire, non consentiente Romano Pontifice. Tertia: Interposito tamen etiam jurejurando fas est dolo uti, & fidem non præstare, si adversa pars, cui juratum est, à conditionibus & pactis prior discesserit. Tunc scilicet pervulgata sententia rhythmica locum invenit: frangenti fidem fides frangatur eidem. Et hæc: frustra sibi fidem quis postulat ab eo servari, cui fidem à se præstitam servare recusat, c. Frustra 75. de reg. jur. in 6. Ex dictis faciliè intelligitur, quatenus hosti fides sit servanda.

CVII.

An debeat Magistratus reos impunitos dimittere? An liceat ei poenas à legibus impositas relaxare?

Prius negatur: De posteriore distinguitur formula orationis, qua admonentur Magistratus de puniendis facinorosis.

Hic a Exordium